

discontinua: quem ad hoc notat & commendat Bart. & communiter DD. *ibi*, qui notabiliter ex eo inferunt, quod præscripto territorio, censetur præscripta ejus jurisdicção: quod necessariò intelligo, etiam si medio tempore nullus actus jurisdicçãois exerceatur: idem etiam tenet Bart. *in leg. Quibus. ff. de Legib. in reper. 2. column. 1. opposition.* & super eo communiter DD. Facit etiam bonus & singularis text. *in leg. Eos, Cod. de Usuris*; ubi disponitur, quod præscripta re, censentur in consequentiam præscripti fructus ex ea percepti: quem ad hoc notant & commendat DD. tenent etiam DD. *in leg. Sequitur. §. Fructus. ff. de Usucapion. facit etiam text. in leg. Via constitui. §. Si fundos. ff. de Servitut. rusticorum prædio, cum similibus*, ubi habetur, quod servitus non consideratur de perse, sed est quedam qualitas quæ accessorie transit cum ipso fundo & re principali. Quia notabiliter respondeo, quod illud est in accessorio formato & inesse productò, ut servitus, vel simile jus, quod omninò cohæret prædio: secus tamen est in jurisdicçãoe, quæ principaliter non cohæret prædio, sed personæ, ut supra dixi. Vel aliter & secundò, quod loquitur in re omnino accessoria, quæ sine principali stare non potest: secus verò in jurisdicçãoe, quæ non est accessoria, sed jus æquè principale. Vel aliter & tertio, quod illud procedat respectu proprietatis, non verò respectu possessionis, ut in nostro casu & conclusionem. (n)

Secunda conclusio. Quod si quis exercet unum actum jurisdicçãois de voluntate domini concedentis, quæritur possessio genericè & absolute in omni jurisdicçãoe & gradibus ejus, argumento text. *in leg. Si stulicidii, §. fin. cum leg. sequent. ff. Quemadmodum servit. amit. text. in leg. 2. eod. tit. text. in leg. His in quibus. ff. Quibus mod. ususfructus amittatur*: ubi habetur, quod ille qui utitur servitute in parte fundi servientis, retinet & conservat totum jus servitutis. Sed certè illa jura non concludunt, quia loquuntur in retinenda & conservanda possessione jam quæsita, non verò in quærenda de novo; & facilius jura nostra conservamus, quam acquirimus de novo, ut *in leg. 1. §. Quod autem. ff. de Superfic. & in leg. Patre furioso. ff. de His qui sunt sui vel. alieni juris. cum similibus*: sed melius facit text. *in dict. leg. 3. ff. de Acquirend. posses.* arguendo de re corporali ad

n) Quod sequor tantum ut verissimum & singulare: cujus declaratio est, quod præscripta re, fundò, vel territorio, censetur præscripta servitus, vel jurisdicção annexa vel cohærens respectu proprietatis, ut habeat jus & titulum in ea; non tamen dicitur esse in actuali possessione, nec competunt sibi ejus remedia.

incorporalem: ubi, per apprehensionem partis quaritur possessio totius: sic ergo dicamus in jurisdicçãoe, quod quæsita possessione in uno actu, virtualiter & extensive quærat in omni jurisdicçãoe: Et in expressò istam sententiam & conclusionem tenet Bart. *in dict. leg. 3. in fin.* & *ibi* commun. DD. Paul. de Castr. notabiliter *in leg. Restituta. ff. ad Trebellian.* & *ibi* alii DD. Specul. *in titul. de Jurisd. omnium judicum, §. 1. penultim. column. versic. Illud. etiam notat.* Innocent. *in cap. Dilectus de capel. monach. 1. col. versic. Et potest induci* Abb. *in cap. Cum olim. de præscript. penultim. column. num. 6.*

Tertia conclusio: Quod si quis exercet unum actum jurisdicçãois contra, vel præter voluntatem domini, solùm quærit possessionem illius actus, & similibus ejusdem gradus & qualitatis, argumento text. *in leg. 1. §. Julianus. ff. de Itinere. actuque privato*, ubi habetur, quod si quis exercet actum servitutis in parte fundi, in ea tantum parte quærit possessionem, non verò in aliis: ergo ita dicamus in jurisdicçãoe: Et in expressò per illum textum ita tenet *ibi* Bart. Angel. & communiter DD. idem Bart. *in dict. leg. 3. in fin.* & *ibi* communiter DD. facit etiam text. notabiliter *in leg. Quod meo. §. fin. ff. de Acquirend. posses.* Ex quo inferitur utilis & notabilis effectus: quod, præscripto uno actu jurisdicçãois, ille solus censetur præscriptus, & alii consimiles ejusdem qualitatis, gradus, & speciei, non verò alii majoris gradus, vel minoris. Unde, cum jurisdicção, simpliciter & absolute sumpta, contineat in se tres gradus vel species jurisdicçãois, *merum imperium, mixtum imperium, & simplicem jurisdicçãoem*; si quis præscripsisset unum actum de mero imperio, puta, *cognoscendi, & condemnandi de homicidio*, & nunquam exercuit alium actum majorem vel minorem; completa præscriptione, poterit exercere omnes alios actus & casus similes, quibus venit imponenda pœna mortis; non verò alios, scilicet, *mutilationis membri, relegationis, vel causarum civilium*: Et in expressò istam sententiam & conclusionem tenet Bart. *in dict. leg. 1. §. Julianus*, quem legit *in §. Si quis hoc interdico. ff. de Itiner. actuque privato.* & *ibi* Angel. & alii DD. Alexand. *in dict. leg. 3. penult. column. in medio*, & *ibi* communiter alii Moderni. Innocent. *in cap. Dilectus de capel. monach. 1. column. n. 3. vers. Et hoc est verum.* Idem Innocent. *in cap.*

Di-

Dilecto, de offic. Archid. 2. column. num. 6. Abb. *in cap. Auditis, de præscript. 3. column. num. 9.* idem Abb. *in cap. Cum ita in tua de decimis, in fin. Alber. in leg. Imperium. ff. de Jurisdicção. omnium judicum, 14. column. num. 25. versicul. Item quero, & ibi Bald. 4. column. versic. Circa ultimam. Jas. 12. column. num. 23.* qui dicit, hanc esse communem opinionem. Cin. *in leg. 1. Cod. de Man. lib. fin. col. & quest. Franc. Bald. in tract. præ. 2. part. 2. quest. 8. fol.* Nec obscurat text. *in leg. Nec ea, ff. ad leg. Juliam de adult. ubi, illi cui competit jus occidendi, competit jus offendendi, & afficiendi qualibet alia injuria: Quia respondeo, quod illud est quando vindicta vel jus occidendi competit à lege de jure communi: secus verò, si competit ex præscriptione: quia illa odiosa & restringenda. Unum tamen est, quod præscripto actu absolvendi, censetur præscriptus actus condemnandi, argum. text. *in leg. Solent. vers. 1. de Offic. Procon. ubi, ille qui potest absolvere, potest condemnare, & extat text. in leg. 3. ff. de Re jud. & in expressò ita tenet Alb. in dict. leg. Imperium 6. col. num. 14. ibi Bald. 4. column. & commun. DD.**

43

Circa prædicta tamen se offert pulchra & subtilis quæstio: an una possessio possit quæri sine alia? In quo articulo breviter & resolutivè considero sequentes conclusiones. Prima conclusio: Quod quando possessio sola naturalis vacat, ingressus potest solam illam quærere sine civili: textus est formalis, qui istam conclusionem probat *in leg. Clam possidere. §. Qui ad mundinas. ff. de Acquirend. posses.* ubi, absens retinet possessionem civilem in animo, & tamen ingressus acquirit solam naturalem vacantem: Similiter etiam, si possessio sola civilis vacaret, & naturalis esset occupata, putà, à fructuario, feudatario, emphyteuta, vel simili persona, ingressus quæreret solam illam civilem: Et in expressò istam conclusionem probat Glossa ordinaria reputata singularis *in dict. leg. Clam possidere. §. Qui ad mundinas, in gloss. 3.* quam sequitur & reputat *ibi* singularem Aretin. 1. column. *post medium*, Paul. de Castr. Imol. & Cuman. 2. col. Socin. 5. column. versic. *Ex qua tamen postremò notabis*, tenet etiam & commendat Angel. de Perus. Roman. & Aret. *in leg. Quemadmodum, eod. tit. & notabiliter ibi Doctor. Segur. 6. col. versic. Inferitur & 2.* Ea tandem ista est communis opinio, quam ego teneo & sequor: licet Bartol. apertè velit contrarium, *in dict. §. Qui ad mundinas 1. col. versic. Istud quod glossa dicit non est bene dictum*, & Jas. *ibi, 8. column. num. 37.* arguit ad partes, & reliquit cogitandum. Nec obstat si subtiliter dicas, quod possessio civilis sola non potest vacare, quia sta-

tim ipso jure quæritur habenti naturalem, & consolidatur cum ea: ut est Gloss. singularis & ordinaria *in leg. Sed si nolit. ff. de Acquirend. posses.* & *ibi* communis opinio: Quia respondeo, quod necessariò debet intelligi illa Gloss. quando habens naturalem, habet animum quærendi utramque possessionem, secus verò, quando ex natura actus, vel contractus, vel ipsius rei colligitur à principio, quod habens naturalem non intendit habere civilem, ut patet in personis & exemplis superioribus: Secus verò, si simpliciter ingrediatur animo quærendi utramque, & tantum quæreret naturalem, quæ sola vacabat; nam si postea civiliter possidens, animo desinat possidere civiliter, ipso jure quæritur ei: & ita procedat & intelligatur Gloss. & communis opinio, *in dict. leg. Sed & si nolit*, & certè est vera & subtilis declaratio ab alio non tacta.

Secunda conclusio: Quod quando utraque possessio est occupata, & est penes aliquem, bene potest alteri quæri una possessio sine alia de voluntate partium expressa vel tacita, ex natura vel qualitate actus, mediante actu vero vel ficto: istam conclusionem probat mihi textus notabilis *in leg. Et habet, §. fin. versic. Placet. ff. de Precario*, juncta Gloss. & communi opinione, ubi, in contractu precarii transit sola possessio naturalis in accipientem, & remanet civilis in concedente, text. *in leg. Quisquis, Cod. de Donation. ubi, per retentionem ususfructus transfertur sola civilis in aliam, & remanet sola possessio naturalis penes concedentem, text. in leg. Dare. ff. de Usufruct. ubi, per inductionem in fundum transit jus ususfructus, & per consequens naturalis possessio in fructuarium, & remanet civilis penes proprietarium, text. in leg. Locum, versic. Proprietarius. ff. de Usufruct. text. *in leg. 3. §. Si heres. ff. Usufruct. quemadmodum cav.* ubi, proprietarius potest vendere vel alienare suam proprietatem, & tradere ipsam rem, transferre jus suum: ergo apertè inferitur, quod & transfertur dominium, & civilis possessio sola quæ erat penes eum: bonus textus & notabilis *in leg. Quædam mulier. ff. de Rei vind.* ubi per conditionem vel clausulam constituti potest quis in alium transferre solam possessionem civilem absque naturali; per quem textum ita determinat Bartol. *in l. Quod meo 2. column. n. 3. de Acquirend. posses.**

Tertia conclusio: Quod quando utraque possessio vacat, potest ingressus quærere unam, quam velit sine alia, protestando se illam tantum velle acquirere: Istam conclusionem probat apertè Gloss. & communis opinio, quam adduxi supra *in conclusione hujus articuli*; & in specie pro hac sententia & conclusione facit sub-

44

ti-

tilis & concludens ratio: quia quando actus vel factum regulatur secundum animum & voluntatem gerentis, protestatio ejus modificat & declarat illud, ut in *leg. Qui in aliena, §. final. cum similib. ff. de Acquirend. heredit. sed acquisitio possessionis est hujusmodi, ut in leg. 3. in princip. ff. de Acquirend. posses. & in leg. Licet, Cod. eod. titul. cum similib. Ergo, &c. Et ex isto fundamento & ratione istam conclusionem tenet Gloss. notabilis ordinaria in *leg. Una. Cod. Uti possidet, in verb. Nec vi, post princip. ibi: Vel aliter pone exemplum*, quæ habet, quod actus invasionis violenter factus in re vel possessione alterius, non operatur ultra mentem & intentionem ingredientis, de qua constare potest per protestationem ejus: quam ibi sequuntur communiter DD. similis Glossa est in *leg. Si duo. ff. Uti possidet. in gloss. 1. versic. Vel secundo pone casum*, tenet etiam Bartol. qui notabiliter loquitur in *leg. Non solum. §. Morte. ff. de Novi oper. nuntiati. 7. column. num. 30. & ibi Jas. num. 25. Anchar. in cap. Pastoralis, de causa posses. & prop. 6. column. num. 19.* Confirmatur etiam per textum, junctâ Glossa, & communi opinione, in *leg. Certè, versic. Is qui. ff. de Precario*, ubi, licet ex contractu precarii ingressus quærat possessionem naturalem; tamen ex protestatione sua, vel partium conventionem potest fieri, ut nullam quærat possessionem: Ergo idem sit, quando res omnino vacat; cum tunc actus pendeat de sola voluntate ingredientis.*

Nec obstat si subtiliter dicas, quod hoc videtur impossibile: quia actus acquisitivus possessionis est ingressus rei; ergo post ingressum necessario est quæsitâ possessio naturalis: Confirmatur: quia protestatio contraria actui nullius est momenti, ut in *cap. Sollicitudinem, de appell. in cap. 1. quod met. caus. in leg. 2. Cod. eodem titul.* Ergo, vel quæritur possessio naturalis, vel omnino vitiatu ingressus, ut nulla possessio quærat: Quia respondeo notabiliter, primò, quod quando actus qui postea sit protestationi contrarius dependet solum à facto & voluntate ipsius protestantis, ut testamentum, hereditatis additio, & acquisitio possessionis; tunc per talem actum contrarium non tollitur præcedens protestatio, ut in *dict. leg. Qui in aliena, §. fin. ff. de Acquirend. heredit. in leg. Si quis in princip. testamenti. ff. de Legat. 3.* Si verò ille actus protestationi contrarius celebratur cum aliquo tertio, tunc per illum videtur à protesta-

tione recedere: & ita procedat text. in *dict. cap. Sollicitudinem, cum similib.* & istam doctrinam & theoreticam per prædicta jura tradit magistratè Bartol. in *leg. Non solum. §. Morte. ff. de Novi operis nuntiati. 4. column. n. 17. & 5. col. num. 22.* & super eo communiter DD. Sed acquisitio possessionis dependet solum à facto & voluntate ipsius protestantis: Ergo, &c. Vel aliter & secundò, & valde subtiliter respondeo, quod ipse ingressus, & sic actus quærendi possessionem non est idem quod possessio naturalis, ut supra deduxi & probavi; sed est actus nudi facti, mediante quo utraque possessio quæritur: unde, si ingressus non vult utramque quærere, sed tantum unam; illa sola quæritur.

Nec obstat etiam secundò si subtiliter replices, quod per ingressum non potest quis quærere solam naturalem sine civili; quia cum civilis sit illa quæ animo retinetur & conservatur, vel deperditur, ut in *leg. Licet cum similib. Cod. isto tit.* Ergo si in nostro casu ingressus non habeat animum possidendi, sequitur quod nullam quærit possessionem, etiam naturalem: (o) Quia respondeo, quod non habeat animum possidendi civiliter, sed bene habet animum possidendi naturaliter: & cum duplex & diversa sit possessio, & quoad diversos effectus: bene potest actus corporeus & animus producere acquisitionem unius possessionis sine alia; cum limitata causa limitatum pariat effectum, & actus agentium non operetur ultra eorum intentionem, juxta jura vulgaria. Ex quibus omnibus infero notabiliter, quod modò possessio sit vacans, modò ab alio occupata, potest iudex ratione sententiæ, vel decreti, vel alterius causæ, quem mittere in sola possessione civili, vel in sola possessione naturali alicujus rei, secundum qualitatem actus, vel negotii: nam illud quod potest fieri per partem, potest fieri per iudicem, ut in *leg. Non est mirum. ff. de Pignor. action. & in leg. Si ob. causam, Cod. de Eviction.* Et in expressò istam doctrinam & conclusionem tenent Glossa singularis in *leg. 2. eod. ubi in rem actio. in gloss. 1. in fin. & ibi notat & commendat. Jacob. Bart. column. in princip. Angel. 2. column. num. 4. reputans esse notabilem. Bald. 2. column. num. 5. versic. De secundo constat. Salyc. 3. col. 6. opposit. & ibi communiter DD. Illam etiam Glossam ad hoc notat & commendat Bald. in *Authent. & qui jurat, Cod. de Bon. autoritate jud. poss. 7. column. num. 33. Salyc. in leg. Nemo, Cod.**

(o) Et similiter é contra, si ingressus non habeat animum quærendi naturalem, sed solam civilem, videtur sibi contrarius: nam utramque quærit, cum habeat animum possidendi; vel nullam quærit, cum non habeat animum possidendi.

Cod. de Acquirend. posses. fin. column. Jas. in §. Omnium, Instir. de Action. 6. column. n. 108.

Quarta conclusio: Quod quando utraque possessio vacat, si quis simpliciter, nulla præcedente protestatione, rem ingressus sit, statim quærit utramque; nec tunc una quæritur sine alia, quia actus & animus non magis respicit unam quam aliam, imò utramque respicit: istam conclusionem probat aperte text. in *leg. 3. in princip. de acquirend. posses. cum similib.* dicentibus, quod corpore & animo quæritur possessio: sed illa est duplex; ergo utraque simul quæritur. Quam sententiam & conclusionem de claro isto modo, quod civilis possessio non acquiritur mediante naturali, vel una quærat prius altera; sed quod utraque simul quærat per ingressum rei cum animo possidendi: & istam declarationem voluit uno verbo Aretin. in *dict. leg. Clam possidere. §. Qui ad nudinas. ff. de Acquirend. posses. 1. column. in fin. versic. Sed hoc non videtur dicendum.* Idem Aretin. in *leg. Quemadmodum, eodem 1. col. n. 3. & Doct. Segur. in prædicta leg. Quemadmodum, 7. column. vers. Illud quod, & in veritate fortè ista fuit mens & intentio Bartol. in *dict. §. Qui ad nudinas, 1. column. versic. Istud quod Gloss. dicit, licet à Doctoribus reprobetur, & cum his remanet expeditus iste articulus, qui certè valde subtilis & notabilis est; non sic declaratus à Doctoribus.**

45 Quæritur etiam possessio per actus fictos: De quo articulo magistratè & utiliter intendo tractare, quia est subtilis & quotidiana materia: Et primò dico, quod acquiritur possessio per visum & aspectum oculorum, præcedente titulo habili: text. est in *leg. 1. §. Si jusserim. ff. de Acquirend. posses. textus melior de jure in leg. Quod meo. §. Si venditorem, versic. Aut si vicinum, eod. titul. cujus verba sunt: Aut si vicinum mihi fundum venditor ex turre demonstrat, vacuumque possessionem se tradere dicat, non minus possidere coepi, quam si pedes finibus intulissem.* text. in *leg. Pecuniam. ff. de Solution. text. in leg. Falsus. §. Falsus. ff. de Furtis, text. in l. Quod statu liber. ff. de Donatione causa mortis, text. in leg. Donationes, §. Species. ff. de Donation. & idem disponit *lex 6. titul. 30. 3. part.* Cujus ratio est; quia talis visus & aspectus oculorum, cum sit sensus de nobilioribus corporis, habetur pro apprehensione ipsius rei, & videor juris interpretatione porrigere corpus usque ad ipsam rem. Et in terminis istam rationem probat text. in *dict. leg. Quod meo. §. Si venditorem, probat etiam text. in dict. leg. Pecuniam. ff. de Solution. ibi: Et quodammodo manu longa tradita existimanda est, & istam rationem ponit solus Cuman. in *leg. 3. ff. de Acquirend.***

Anton. Gomez, ad Legem Tauri.

posses. 1. column. Et adde, quod visus dicitur actus fictus; quia licet sit sensus naturalis & principalior cæteris, non tamen est aptus vel conveniens ad apprehendendam possessionem; quia propriè ordinatur ad discernendum omnia quæ subjiciuntur visui, secundum proprias qualitates & differentias: in materia verò nostra, tam de jure naturali, quam civili solus tactus, & sic apprehensio naturalis per manus vel pedes est sensus aptus ad acquirendam possessionem: unde tenendum est, quod visus vel aspectus in acquisitione possessionis censetur actus fictus, & non verus nec proprius: & in terminis ita tenet & declarat Aretin. in *leg. 1. §. Si jusserim. ff. de Acquirend. posses. 3. notab. & ibi Socin. 2. column. ultim. notab. Vincent. 3. col. ultim. notab. idem Aretin. in dict. leg. Quod meo. §. Si venditorem, 1. column. in fin. tenet etiam Bartol. in *leg. 1. eodem titul. 5. column. num. 18. & probant jura per me superius adducta.* Et in tantum est verum, quod per visum & aspectum oculorum quæritur possessio, ut procedat etiam si res sit valde longè, & distet per decem milliaria, vel plus, dum tamen determinatè possit videri: Glossa est notabilis & ordinaria in *leg. 1. ff. de Acquirend. posses. in gloss. 2. in med. quam ibi sequuntur & approbant omnes DD. licet Cuman. eam reprobat. Et in expressò ita tenet & declarat Aretin. in dict. leg. Quod meo. §. Si venditorem, 2. notabil. & Cardinalis, in cap. Olim, el 1. penultim. column. de Restitut. spoliat. Advertendum tamen, quod licet per visum vel aspectum oculorum quærat possessio, præcedenti titulo, ut dixi; tamen hoc debet intelligi & limitari, quando concurrunt simul voluntas tradentis possessionem, & voluntas accipientis in præsentia rei, quasi animus utriusque & rei præsentia hoc inducat & operetur: ita probant jura per me superius allegata, & tenet & declarat Bartol. in *leg. 1. ff. de Acquir. posses. 5. col. n. 18. Paul. fin. column. Alexand. 18. column. num. 77. & ibi communiter DD. idem Bartol. Angel. Imol. Roman. Aretin. Socin. Jas. & Vincent. in §. Si jusserim, ejusdem legis. Paul. Imol. Alexand. & communiter DD. in dict. leg. Quod meo. §. Si venditorem. Salyc. in *leg. Licet, Cod. de Acquir. posses. 3. col. Abb. in cap. 2. de Consuet. 8. col.****

46 Ex qua conclusione & doctrina communi primò inferò notabiliter, quod si quis velit acquirere possessionem & dominium in rebus vacantibus, quæ Coelo, Terra, marique capiuntur, vel habitis pro derelictis, quæ fiunt occupantis, non poterit acquirere per visum & aspectum oculorum; quia non est aliquis possessor de cuius voluntate tradantur: sed requiritur vera & actualis apprehensio: ita probat text. in *leg. 1.*

Kk

ff.

ff. de acquirend. posses. & ibi tenet Glossa ordinaria, in verb. qui primi, & ibi magistraliter Bart. 5. column. num. 18. Paul. fin. col. num. 18. Alexand. 18. column. num. 75. Vincent. 47. col. num. 89. Salycet. in leg. Licet, Cod. eod. titul. 3. column. versic. Unde dicat. Pro qua sentent. & conclusione facit text. in leg. Naturalem. §. Illud. ff. de acquirend. rerum domin. text. in leg. In laqueum, eodem tit. text. in §. Illud, Institut. de rerum divis. ubi habetur, quod fera á nobis visa & vulnerata non est nostra nisi eam apprehendamus: & idem disponit lex 20. titul. 28. 3. part.

47 Secundó infero, quód si quis inveniat thesaurum in aliquo prædio vel fundo, non efficitur dominus nec possessor ejus per visum cum animo possidendi, sed requiritur vera & naturalis apprehensio: text. est expressus in leg. 3. §. Neratius, in fin. in versic. Quidam putant. ff. de acquirend. posses. & ibi communis opinio. Quod intellige & extende, modó fundus sit alienus, modó sit proprius inventientis: ita expressé probat ibi text. dum loquitur eo casu, quo quis præscripsit fundum: nam si ibi est thesaurus, non efficitur dominus nec possessor, nisi sequuta apprehensione. Ex quo subdeducitur, quód si plures vidissent & invenissent thesaurum, vel aliam quamlibet rem vacantem, efficitur ejus qui prius eam apprehenderit: ita in specie tenet Bartol. Faber & DD. in §. Item lapilli, Institut. de rerum divis. Confirmatur per text. in leg. Naturalem. §. Illud. ff. de acquirend. rer. domin. & in §. Illud, Institut. de rerum divis. ubi, licet quis viderit & vulneraverit feram, non efficitur sua, sed ejus qui prius eam apprehenderit: quæ decisio & sententia hodiè est confirmata per legem 20. titul. 28. 3. part. licet contraria opinio Consultorum esset approbata per legem 12. tit. 4. lib. 3. Fer. Leg.

Sed advertendum, quód in nostro articulo, in quo habemus, quód etiam si in nostro proprio fundo sit thesaurus, modó illum videamus, modó non, non quærimus ejus possessionem nec dominium nisi sequuta naturali apprehensione, videtur esse maxima difficultas: nam ille qui possidet continens videtur possidere contentum, argumento text. in leg. Clavibus. ff. de Contr. h. empr. ubi, apprehensa possessione clavium, censetur apprehensa possessio rerum contentarum sub clavibus: & dixi latius supra. Quia, omissis aliis solutionibus, respondeo in forma, quód text. in leg. Clavibus, & superior regula loquitur & procedit in rebus non vacantibus, sed ab alio occupatis & possessis: nam tunc, si tradantur claves, vel tradatur quid aliud sub cujus custodia prædictæ res sunt, transfertur

dominium & possessio earum; quia concurrunt voluntas tradentis & accipientis cum illo actu traditionis clavium, qui repræsentat ipsam traditionem rerum: sed in nostro casu, hoc est in thesauro, loquimur in rebus vacantibus, quæ in nullius sunt bonis quoad dominium, nec possessionem; in quibus non intervenit voluntas alterius tradentis; imó nec potest intervenire, cum thesaurus vel res vacantes non sint in custodia propria alicujus tradentis, vel acquirentis possessionem: unde meritó, licet quis sit dominus & possessor fundi, non efficitur dominus nec possessor thesauri: & iste est proprius sensus text. in dict. §. Neratius, in fine, dum dicit, quia non sit sub custodia, & ista fuit intentio ibi Bartol. in fin. oppos. & solut. de dict. leg. Clavibus, licet sic non declaret: & ita tenet & intelligit ibi Alexand. 1. column. post princip. Socin. 2. column. 4. notab. Vincent. 1. column. in medio. Jas. 2. column. num. 4.

Item adde, quód in tantum est verum, quód in thesauro vel aliis rebus vacantibus requiritur naturalis apprehensio ad hoc ut acquiratur ejus dominium & possessio, ut procedat etiam si lex vel statutum simpliciter diceret, quód tales res acquirantur per inventionem, & sic, quód fiant inventoris: nam etiam tunc requiritur quód sequatur apprehensio; nisi lex vel statutum expressé diceret contrarium: ita probat text. notabilis in §. Thesauros, Institut. de rer. divis. juncto text. in dict. leg. 3. §. Neratius. Et istam conclusionem tenet expressé Bartol. in §. Item lapilli, Institut. de rer. divisione, contra Gloss. ibi, & ibi tenet Faber. Angel. Nicol. & communiter DD. licet Jas. ibi in additionibus ad Christopho. tenet contrarium. Istam etiam conclus. & extensionem tenet Bartol. in leg. 1. ff. de acquirend. posses. penult. column. 4. quæst. principal. & ibi Paul. in fin. column. in fin. Imol. penultim. column. in medio. Joan. de Ferr. in dict. §. Thesauros Institut. de rer. divis. & istam conclusionem tenet Paul. de Castr. Imol. Aretin. & commun. moderni, in dict. §. Neratius. Pro qua sententia consideratur textus vulgaris in leg. Si Barsatoram, Cod. de Fidejuss. ubi, ille qui promisit invenire latronem, intelligitur promisisse apprehendere, & illum repræsentare judici: & ad hoc notant & commendant ibi DD.

48 Ex qua conclusione & sententia primó infero, quód si lege vel statuto cavetur, quód inventus cum armis á judice vel familia perdat ea, vel puniatur certa pœna; intelligi debet, si fuerit apprehensus cum eis: & ita expressé tenet Bartol. in dict. leg. 1. ff. de acquirend. posses. penultim. column. 4. quæst. Paul. fin. column. in fin. Imol. penultim. column. Alexand. num. 77. Jas. num.

num. 87. idem tenet Bartol. in dict. leg. Si Barsatoram, & ibi Bald. & Salycet. Bartol. in leg. 1. ff. ad leg. Juliam de vi, & ante eos idem tenet Cin. in leg. Licet, fin. column. in fin. Cod. de acquirenda, posses. & hoc idem videtur disponere lex 33. titul. 14. lib. 2. ordin. ubi dicit, quód in locis ubi arma sint prohibita, si quis apprehensus sit cum eis, modó sint offensiva, modó defensiva, perdet ea.

Circa hoc tamen est notabile dubium: quód si portans arma visus est per judicem vel executores in via vel loco prohibito, & aufugiat quousque ingressus est domum suam, vel locum tutum, judexque semper insequutus est eum, an possit sibi auferre arma in domo, vel loco tuto? Et reperio quód Bald. in leg. Plerique 1. lectur. in fin. ff. de In jus vocand. per textum ibi, videtur expressé tenere, quód non: nam dicit ibi, quód si pro debito civili familia insequatur debitorem usque in domum suam, non potest ab ea extrahi; cum textus dicat ibi, quód domus propria est cuilibet tutissimum refugium: & idem tenet ibi Alexand. 2. column. num. 8. & Jas. ibi, 2. column. num. 12. Sed certe ego crederem contrarium, imó, quód possit tunc arma auferre; argumento text. notabilis in leg. Quod ait lex §. Quod ait. ff. de Adult. ubi, ille qui non potest occidere adulteros nisi in certo loco, & flagranti delicto; si aufugiant, & insequatur eos incontinenti, uno impetu potest eos alibi occidere: & ex illo textu notat ibi Bartol. & DD. quód quando finis habet necessariam causam cum principio, inspicitur principium. Facit etiam quod dicit ibi Bartol. in fin. quód si quis possit occidere vel offendere inventum in sua possessione; si ibi inveniat & insequatur eum, potest extra possessionem offendere vel occidere; quia initium fuit licitum. Facit etiam doctrina Angel. in leg. Grachus, Cod. de Adult. ubi dicit, quód si judex vel executor insequitur delinquentem in territorio suo, potest capere etiam in alieno: argumento text. in dict. §. Quod ait, de cujus tamen veritate vide Angel. de Malefic. in parte, fama publica, 6. fol. versic. Sexto queritur. Non obstat textus & Doctrina Bald. & Modernor. in dict. leg. Plerique. Quia considero, quód ibi non loquitur in delictis, nec in re illicita commissa extra domum; sed in causa civili, in qua tutissimum refugium est domus propria: sed in nostro casu delictum vel culpa consideratur eo ipso quód quis portat arma in via publica & loco prohibito; unde, licet postea aufugiat, judex qui insequutus est eum, potest auferre, inspecto initio culpabili: & credo quód ista sit veritas. Confirmatur: quia de jure delatio armorum, vel Anton. Gomez, ad Legem Tauri.

emptio, vel venditio eorum est prohibita, ut in Authent. de armis. Collat. 6. & ibi Glossa ordinaria & communiter DD. & in leg. unic. Cod. us armorum usus inscio principe interdictus sit lib. 11. & ibi DD. licet de consuetudine non sit prohibitum, ne puniatur quis nisi de hoc quód sit statutum vel proclamatio, ut hodiè communiter fit: ita tenet Platea in §. Item lex Julia de vi, 2. column. Institut. de publ. judic.

Ex qua etiam conclusione secundó infero, quód si per legem vel statutum puniatur inventus in ludo; debet intelligi, si in eo apprehendatur, nec sufficit quód postea possit probari per testes: ita determinat Alber. in leg. Quod ait lex. ff. de Adult. Angel. in leg. Si fugitivi, Cod. de Servis fugit. Platea in §. Thesauros, Institut. de rerum divis. Jas. in leg. 1. ff. de Acquir. posses. 20. column. num. 99. & istud idem hodiè approbat & confirmat lex penultim. titul. 10. lib. 8. ordinam. ubi dicit, quód si executor invenerit & apprehenderit aliquos in ludo, lucratur omne quod ibi sit inventum & positum causa ludi. Nec obstat lex 2. eodem titul. ubi non requirit quód inveniat nec apprehendat lucrosos in ipso ludo: Quia procedit quando judex vult petere á lusore illud quód lucratus fuit in ludo, eo casu quod pars non vult petere. Tertio infero, quód si tempore celestis vel necessitatis imponatur pœna extrahentibus triticum vel aliquas merces extra Civitatem vel oppidum, puniatur in amissione earum, vel in aliqua alia pœna; debet intelligi, si apprehendatur cum eis: ita singulariter Cœpola in leg. Si fugitivi, Cod. de Servis fugit. penult. & fin. col. num. 30. cum sequent.

49 Quarto infero, quód si lex vel statutum puniat mulieres, vel alias personas portantes vestes pretiosas, aurum, vel perlas; intelligitur, si cum eis apprehendantur: ita notabiliter Bald. in leg. Item pupil. ff. de Rerum division. fin. column. in fin. Cœpol. in dict. leg. Si fugitivi, penultim. col. Cod. de Servis fugit. Alexand. in leg. 3. §. Neratius. ff. de acquirend. posses. 2. col. Jas. in leg. 1. eod. tit. 20. col. n. 89. Angel. de Malefic. in parte, dictus Andr. armatus in fin. Adde tamen quód hoc casu est dubium, an tales mulieres vel personæ prohibita incident in prædictam pœnam, si portent perlas fictas, aurum, vel vestimenta ficta? In quo reperio, quód Bartol. notabiliter in leg. 1. §. 1. ff. de Fonte, determinat expressé, quód non, per textum ibi, quem inducit hoc modo: Nam ibi est casus, quód licet prohibens alium uti aqua quam vult haurire vel ducere de fonte, puniatur & teneatur illo interdicto; tamen debet intelligi de aqua perpetua & viva: secus tamen de aqua cisterna; cum non habeat perpetuam nec